

Jarmila Švachová

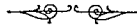
Devadesáté výročí založení muzea v Kloboukách u Brna

Muzeum v Kloboukách u Brna oslaví v tomto roce devadesáté výročí své existence. Bezprostředním impulzem k jeho založení se stala Jihomoravská výstava, konaná v Kloboukách u Brna 20. až 27. září roku 1903.

Podle zpráv v dobovém tisku „výstava neměla být nákladnou podívanou, ale chtěla být zaměřena na praktické výsledky, na vzdělání a povznesení lidu“. Autor dále konstatoval, že výstava bude dobrodiním, které ocení snad až příští generace. Dnes, po devadesáti letech, mu dáváme za pravdu, neboť zde byla vytvořena unikátní, vysoce hodnotná muzejní sbírka. I když byl výstavní program zaměřen především na průmysl a zemědělství, shromáždil organizační výbor za předsednictví dr. Františka Drbala i předměty národopisné, uměleckohistorické a historické provenience.

Stanovy

musejního spolku v Kloboukách u Brna.

I. Jméno a sídlo spolku: § 1. Spolek má jméno: »Musejní spolek v Kloboukách u Brna«, sídlem: jeho jsou: Klobouky u Brna, Jednací řeč jest česká.

II. Účel spolku: § 2. Účelem spolku jest starati se o to, by v Kloboukách u Brna založeno, udržováno a rozmnožováno bylo museum, jež by obsahovalo sbírky archaeologické, historické, etnografické, bibliografické, přírodní, vědecké i umělecké, pokud sbírky ty týkají se obce a okresu Klobouckého, jakož i celé jižní Moravy a kraje Hanáckého i Slovenského, by tak v museu byl podán obraz minulosti i přítomnosti přírodní i sociální obce Klobouk u Brna, jeho okolí a větve Hanácké i Slovácké; dále obraceti pozornost lidu, aby si věci historických i archaeologických všiml a bděl nad zachováním památek literárních, historických i uměleckých.

§ 3. Museum bude tůdíž obsahovati:

1. Sbírký přírodovědecké.
2. Sbírký národopisné.
3. Sbírký archaeologické a historické.
4. Sbírký umělecké, uměleckoprůmyslové a hospodářské.
5. Sbírký knih, hudebnín, listín, rukopisů atd.

§ 4. V museu mohou na čas i trvale vystaveny býti předměty vypůjčené die dorozumnění s majiteli.

§ 5. Museum samo zváti se bude: Museum v Kloboukách u Brna.

§ 26. Ku provedení prací potřebyných k ustávení tohoto spolku, zejména k vymození úředního schválení těchto stanovám, svolání ustanovující schůze a vedení ostatních zařizovacích opatření, ustanovují se pp. Karel Bukovanský a Antonín Kodýtek v Kloboukách.

V Kloboukách u Brna, dne 20. září 1906.

V Brně, dne 13. října 1906.

K. J. Bukovanský m. p.
Antonín Kodýtek m. p.

Č. 53017.

Založení tohoto spolku die obsahu předstojících stanov se ve smyslu § 9. zákona ze dne 15. listopadu 1867 ř. z. č. 134 osvědčuje.

C. k. dvorní rada:
Pillerstorf m. p.

(l. S.)

Tím byla navozena příznivá situace pro založení muzea: po dohodě s majiteli zůstaly vystavené exponáty v Kloboukách a vytvořily jádro sbírek. Celé hnutí za vznik muzea bylo reakcí na dobové společenско-politické klima.

Zájem veřejnosti byl podchycen, intenzita sběratelských snah sílila. Slavná pražská Národopisná výstava československá z roku 1895 se stala dokladem emancipace českého živlu a inspirovala založení četných muzeí v rámci Čech, Moravy i Slezska. Kloboucké muzeum se stalo článkem této řady.

Z historie víme, že Klobouky byly poměrně významným hospodářským a správním střediskem. V devadesátých letech 19. století se stávají i centrem kulturním. Scházejí se zde spisovatelé Alois a Vilém Mršíkové, malíř František Pečina, významní pedagogové Josef Úlehla, Hynek Bím, Karel Jaromír Bukovanský.

Přípravných prací pro zřízení muzea v Kloboukách se ujal v letech 1904 - 1906

místní odbor Národní jednoty pro jihozápadní Moravu. Vyvrcholením tohoto úsilí bylo založení Muzejního spolku, jehož stanovy byly schváleny 20. září 1906.

Dne 16. prosince 1906 se konala ustavující valná hromada Muzejního spolku za předsednictví K. J. Bukovanského, na které se sešlo 37 členů - vedle příslušníků inteligence se zúčastnila i řada sedláků.

Účelem spolku bylo „založení, udržování a rozmnožování muzea, které mělo obsahovat sbírky archeologické, etnografické, bibliografické, přírodní, vědecké i umělecké, pokud sbírky ty týkají se obce a okresu Klobouckého, jakož i celé jižní Moravy a kraje Hanáckého i Slovenského, by tak v muzeu byl podán obraz minulosti i přítomnosti, přírodní i sociální obce Klobouk u Brna“.

Spolek si kladl za cíl zainteresovat na své činnosti co nejširší veřejnost, která by pomáhala nejen při shromažďování předmětů, ale měla by i aktivní podíl na záchraně památek a jejich uchování. Vytvořením soustavného sbírkového fondu a péčí o něj začíná Muzejní spolek plnit funkce, které akceptuje a uplatňuje i současná muzeologie.

Stanovy spolku (obr. 1) dokládají poučený přístup zakladatelů, i když později, v duchu doby, převládl romantický názor na sbírkotvornou činnost.

Prvními kustody byli Viktor Brettschneider pro archeologii, Josef Bartoň pro numismatiku, Emanuel Havelka pro staré tisky, Karel Jaromír Bukovanský spolu s Antonínem Kodýtkem pro národopis. Celé období trvání spolku je poznamenáno snahami zajistit dostatečnou ekonomickou základnu a vhodné prostory pro uložení sbírek. Pro členy kroužku se jejich zpřístupnění stalo naléhavou potřebou.

Vzdor veškerým potížím bylo kloboucké muzeum 8. listopadu 1907 slavnostně otevřeno. Stalo se centrem regionálního kulturního života, jehož potřeby odráželo. Důraz na regionální zázemí sbírky je její základní hodnotou.

Byly pronajmuty prostory v Panské ulici, kde byla instalována první expozice, která snahou prezentovat co největší počet exponátů působila poněkud chaoticky. Získání subvence Moravského sněmu ve výši 500 K a trvající zájem občanů vedl k plánu postavit si vlastní budovu. Akce se však nezdařila, počáteční zápal opadl. Proto v roce 1912 kupuje Muzejní spolek dům v Panské ulici, pro značné zadlužení však k přestěhování nedošlo. V roce 1921 tehdejší majitel klobouckého zámku Josef Duffek uvolnil pro muzeum čtyři místnosti svého sídla. V roce 1932 došlo k poslednímu přesunu, ale již jen v rámci objektu. V tomto roce koupila obec Klobouky zámek od Duffkových dědiců za 345 tisíc korun, muzejní sbírky byly přemístěny do prvního patra dvorního traktu, kde se nachází dodnes. Dochází rovněž ke změně majitele.

Usnesením valné hromady ze dne 24. dubna 1932 se převádí sbírky do vlastnictví obce.

Muzejní spolek si ponechal pouze funkci správní. V letech 1962 - 1967 bylo muzeum spravováno Okresním muzeem v Mikulově, od 1. září 1967 spadá opět pod Městský národní výbor v Kloboukách a nastupuje zde první odborná pracovníce PhDr. Běla Minaříková. Po jejím odchodu pak PhDr. Hana Dvořáková. V rámci reorganizace muzejní sítě bylo Městské vlastivědné muzeum v Kloboukách od 1. ledna 1976 zařazeno jako detašované pracoviště Regionálního muzea Mikulov. Po dvanácti letech, na základě protokolu o delimitaci, bylo dne 2. listopadu 1988 předáno Regionálním muzeem Mikulov pod správu Moravského muzea v Brně, jako jeho detašované pracoviště. Vedením byla pověřena PhDr. Olga Jerová, která tuto funkci vykonávala do 20. února 1991. K tomuto datu byla z rozhodnutí vedoucí EÚ pověřena správou muzea v Kloboukách dosavadní lektorka, paní Emílie Odstrčilová. Dne 6. dubna 1995 bylo Národopisné muzeum v Kloboukách u Brna předáno, v historii už potřetí, zpět do správy Městskému úřadu v Kloboukách u Brna.

Oficiální smlouva o bezúplatném převodu vlastnictví národního majetku byla podepsána v Brně 11. září 1995 ředitelem MZM Brno PhDr. Petrem Šuleřem a ing. Jindřichem Koubkem, starostou města Klobouky u Brna. Tato smlouva nabude platnosti po schválení MK ČR a MF ČR. Ministerstvo kultury již svůj souhlas vyjádřilo, na vyjádření ministerstva financí čekáme.

Správou sbírek byla pověřena Jarmila Švachová. Sbírkky, které muzeum ke dnešnímu dni vlastní, vznikaly postupně a nejednotně, a i když při jejich vytváření stála v po-

předí finanční otázka, přesto muzeum získalo za dobu své existence množství hodnotných historických dokladů. V průběhu doby pak je patrná snaha doplnit vývojové řady u vybraných žánrů. S nástupem odborné pracovnice jsou sbírky od šedesátých let odborně zpracovávány a katalogizovány. Hlavní náplň klobouckého sbírkového fondu, který dnes čítá 5200 čísel, tvoří národopis a archeologie. Ostatní skupiny, tj. všeobecná historie, numismatika, staré tisky, tvoří méně významné celky.

Význam sbírky klobouckého muzea spočívá v autenticitě provenience, v jistotě, že materiál pochází přímo z místa či blízkého okolí. Tato skutečnost umožňuje detailně sledovat a rekonstruovat vývoj některých žánrů lidové kultury. A právě touto uceleností jednotlivých kolekcí a estetickou hodnotou patří k nejpozoruhodnějším sbírkám na Moravě.

Archeologie

Na archeologických nálezech lze sledovat kontinuitu osídlení Kloboucka od paleolitu po středověk. Archeologická sbírka čítá kolem 660 čísel.

Vhodné životní podmínky od starší doby kamenné byly hlavní příčinou toho, že již lovci mamutů a potom i zemědělci vyhledávali území dnešního Kloboucka. V zemi po sobě zanechali stopy obydlí, pracovní nástroje a hroby. Díky skupině nadšených a obětavých pracovníků vznikla v Kloboukách u Brna pěkná archeologická sbírka, jejíž ukázky jsou soustředěny v expozici. Nejstarší památky pocházejí ze starší doby kamenné, kdy zde žili lovci a sběrači. Lovným zvířetem byl mamut, jehož kosti se na několika místech našly. Na sídlišťích byly nalezeny různé kamenné nástroje štípané z rohovce a pazourku (staří exponátů kolem 40 tisíc let).

Velkým mezníkem v dějinách lidstva byl přechod od sběračství k zemědělství.

V 6. tisíciletí př.n.l. bylo Kloboucko osídleno zemědělskými rody poměrně hustě. Z tohoto období se dochovaly kamenné broušené, vrтанé a hlazené nástroje, první keramika na přípravu nebo uskladnění potravin.

Objev bronzu (slitiny mědi a cínu) dal název celé době. V nálezech nacházíme bronzové hřívny, sloužící v té době jako platidlo, a množství bronzových ozdob, jako jsou náramky a jehlice. Ze zbraní byly z tohoto kovu vyráběny sekery a kopí. Z doby železné - halštatské byly objeveny na Kloboucku (u Divák a Morkůvek) pozůstatky opevněných sídlišť a jam na uskladnění obilí, rovněž doklady o výrobě tkanin a kostěných výrobků. Některé z nalezených předmětů sloužily ke kulturním účelům - symbol slunce nebo šterchátko.

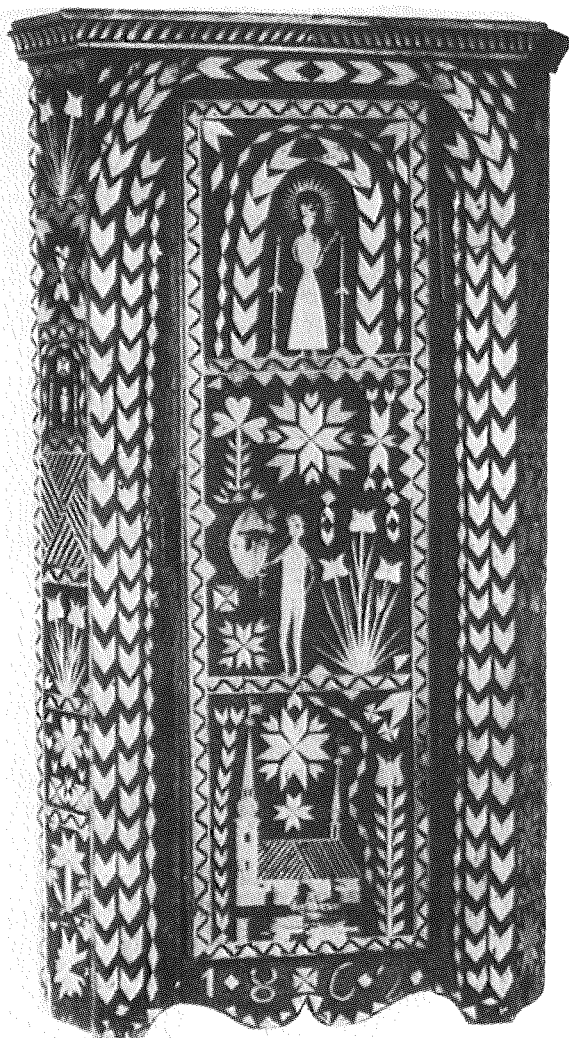
Keltské osídlení tohoto území po sobě zanechalo mnohá kostrová pohřebiště s bohatstvím šperků, zbraní a nádob. V době kolem změny letopočtu byli Keltové z našeho území vytlačeni Germány. Blízkost hranic Římského impéria na Dunaji způsobila, že se k nám dostávaly četné římské mince i keramické výrobky (kahánky). V 5. - 6. století přinesli na toto území svébytnou a vysokou kulturu Slované, s jejichž špičkovými projevy se setkáváme v 9. století v období Říše velkomoravské. Kloboucko bylo její součástí. V hrobech z tohoto období byla nalezena zajímavá keramika, skleněné korálky, železné ostruhy, unikátní je kousek proutěného košíku.

Ze středověku je v kloboucké expozici archeologie vystaven brněnský a loštický pohár, svědčící o čilém dálkovém obchodním ruchu, a zbraně nalezené na bolearadickém hradě (ostruhy, šipky do samostřilu, tesák).

Národopis

Kolekce etnografik klobouckého muzea není, v porovnání s velkými sbírkami, početná. Tvoří ji přibližně 2000 položek. Z toho je 650 kusů textilií, 700 kusů keramiky, 400 kraslic, 120 obrázků malovaných na skle, 45 kusů nábytku, což vytváří jádro sbírky. Zbytek připadá na zemědělské nářadí a náčiní, plastiky, hračky, vybavení domácnosti.

Oblast, z níž většina vystavených předmětů pochází, je nazvána podle svého centra - městečka Klobouky. Prolínají se zde vlivy tří sousedních národopisně silných celků:

pracovní nářadí bylo užíváno v hospodářství středního rolníka na přelomu 19. a 20. století. Kloboucko bylo agrární oblastí, kde převažovalo obilnářství spolu s chovem dobytka. Jako doplňkové odvětví se již od středověku plně rozvinulo vinařnictví. V druhé polovině 19. století se začíná rozmáhat sadařství a včelařství. Zemědělské usedlosti byly soběstačnými výrobními jednotkami. K uvolnění tohoto vzorce dochází koncem 19. století, kdy nastává pohyb obyvatelstva za prací do průmyslových center, jakými bylo Brno a Vídeň. Množství dělníků, převážně mužů, dochází na sezonní práce do blízkého i vzdáleného okolí. Tento obraz se ostatně nezměnil ani v současnosti. Většina obyvatel produktivního věku dojíždí za zaměstnáním mimo svoje bydliště.

Vesnice na Kloboucku mají obvykle tvar návesní či průjezdní silnicovky. Domy s jednoduchou tříprostorovou dispozicí jsou orientovány okapovou stranou ke komunikaci. Hospodářské objekty jsou připojovány na obytný dům směrem do dvora. Byly stavěny z nepálených cihel nazývaných „kotovice“, či starší pěchovací technikou z „pichanic“. Krytinou byly slaměné došky.

průmyslového Brněnska, Hané, která podmínila místní nářečí, a Slovácka, jehož vliv se projevil v architektuře a v odívání.

Poměrná komunikační izolovanost oněch jedenácti obcí, které Kloboucko tvoří, vedla k uchování svébytných projevů lidové kultury. Národnostně bylo obyvatelstvo jednotné, převažovalo české osídlení (95 %). Dělitkem bylo náboženství: obyvatelstvo se hlásilo ke katolickému i evangelickému vyznání, silně byla rovněž zastoupena židovská obec. Současná expozice pocházející z roku 1977 s názvem „Život a kultura lidu na brněnském Kloboucku“ chce zdůraznit to, co je pro tuto oblast typické a ve srovnání s jinými jedinečné.

Časově je ohraničena rokem 1698, tak je datován nejstarší exponát. Těžiště však leží v materiálu z konce 19. století. Naše expozice přibližuje pracovní prostředí, způsob života, bydlení a oblékání na předmětech, jejichž řemeslná a výtvarná dokonalost nejpřesvědčivěji vypovídá o úrovni výrobce i okruhu, pro který byly zhotovovány. Důraz je kladen na výrobní stránku, jež ostatní oblastí života lidu podmiňovala.

Dominantu tvoří exponáty spojené se základním zdrojem obživy - půdou. Shromážděné

Typická je bílá vápenná omítka s pruhem barevné podrovnávky nad zemí. Černá kuchyň s otevřeným ohništěm byla umístěna v průchozí chodbě. Model domu, charakteristický pro nížinné Kloboucko, řadí tento architektonický typ k oblasti sousedního Podluží. Nábytek, pokud nebyl zhotoven doma, se kupoval na trzích. Malovaný nábytek byl dokladem společenského postavení majitele. Malovaná truhla na ukládání oděvu, popřípadě polička na nádobí, tvořily součást výbavy nevěsty. Kloboucký fond nábytku malovaného olejovými barvami pochází z dílen v Mohelně, které v průběhu 19. století zásobovaly jižní Moravu, část východních Čech i západního Slovenska. Velká dílna Jana Buriana a synů měla své skladiště v Hustopečích. Unikátní je nábytek zdobený nalepovanou slámou. Jeho výjimečnost spočívá v technice výzdoby a v úzce vymezeném prostoru výskytu. Zdá se, že jde o produkci moravskou, jež nemá v lidovém mobiliáři sousedních zemí obdoby, a to přesto, že zde technika slámové intarzie byla známa z artefaktů slohového umění a mohla tak být inspirací i pro lidové prostředí. Ve snaze napodobit nákladný intarzovaný nábytek sáhl lidový výrobce v případě našeho souboru po slámě, která intarzii opticky imitovala a byla snáze dostupná. Její aplikace nevyžadovala zvláštního školení, byla založena na určité manuální zručnosti a výtvarné invenci. Takto zdobený nábytek tvoří v dochovaném lidovém mobiliáři nepočtenou skupinu. V muzejních sbírkách Moravy a v Národním muzeu v Praze je dle získaných informací deponováno pouze 23 kusů. S technikou zdobení slámou se setkáváme pouze u dvou typů nábytku: koutních skříněk a nástěnných polic - lišt. Kloboucké muzeum vlastní ve svých sbírkách tři kusy tohoto nábytku, dvě koutní skřínky - první je datována rokem 1836 (slámová intarzie kombinovaná s malbou), druhá rokem 1862 a jednu lištu datovanou rokem 1843.

Keramika

Nejpočetněji je ve sbírkovém fondu zastoupena keramika: hrnčina, siderolit, fajáns, kamenina, tovární bělnina, porcelán, americký porcelán a majolika.

Keramika byla specializovanou řemeslnou prací. Její produkce byla podmíněna dostatkem vhodné hlíny a dřeva na pálení. Pro každodenní potřebu se vyrábělo nádobí neglazované (černá ivančická produkce) či s průsvitnou, často barevnou polevou. Nádobí pro běžnou spotřebu bylo vyráběno v blízkém okolí. Znalost jemné keramiky s bílou neprůhlednou polevou a s dekorem namalovaným na ní k nám přinesla sekta habánů. Habáni, zvaní též novokřtění, přišli na Moravu v roce 1524. Po roce 1620, v období násilné rekatolizace, museli Moravu opustit. Jemné zboží, které vyráběli, bylo zprvu určeno pouze pro šlechtické prostředí, teprve mnohem později se jako reprezentativní kusy dostává i do lidových vrstev. Na habánskou produkci navázaly, po jejich odchodu a Slovensko, dílny ve Vyškově, Ždánicích, Bučovicích a Ivančicích.

Převážnou část tohoto oddílu tvoří v klobouckém muzeu fajáns zachycený ve všech stadiích vývoje. Nejstaršími kusy jsou džbán ševcovského cechu z roku 1698 a dva talíře ve tvaru kardinálského klobouku, datované rokem 1708 a 1717. Tyto tři kusy se pojí s habánskou produkcí na jižní Moravě, kdy i v okolí Klobouk bylo několik sídlišť vyrábějících keramiku (např. Dambořice).

Pro fajáns této doby je charakteristická renesanční rozvilina v barvách velkého ohně. V následujících fázích přistupují k rostlinným motivům prvky zoomorfni (holba s koněm z roku 1727), což jsou již doklady práce domácích dílen přímo navazujících na habánskou tradici.

Poměrně početná je kolekce fajánsi ze západního Slovenska, což dokládá cílý podomní obchod mezi historickými zeměmi a Slovenskem.

Nejstarší kusy pocházejí z konce 18. století, jádro však opět spočívá ve zboží z 19. století. Typickým dekorem jsou zastoupeny dílny v Sobotišti, Modre, Dehticích. Několik fajánsi a bělnin pochází z manufaktury v Holíči. Menší část sbírky je věnována hrnčině. Tyto ve srovnání s fajánsi ne tak efektní výrobky pocházejí z jihomoravských dílen. Ostatní keramické žánry jsou zastoupeny běžnými kusy tovární produkce, majolika jedním kusem. Keramická sbírka tak odráží ekonomickou i kulturní aktivitu zdejšího obyvatelstva. Klobouky, které měly tržní právo od 13. století, byly svými

výročními trhy proslulé. Současný stav je doložen porcelánovým nádobím malovaným podomácku barvami za studena a dokumentuje tak výtvarný názor širokých lidových vrstev obyvatelstva.

Textil

Ve vývoji výšivky na Moravě zaujímají zvláštní místo především interiérové textilie (prostěradla, koutní plachty, antipendia) z Kloboucka.

Naše sbírka umožňuje sledovat vývoj tohoto žánru již od konce 18. století.

Ve své nejstarší fázi je kloboucká výšivka barevná - hnědá, červená, černá, modrá. Vychází z rostlinných vzorů, které spojuje s jeleny, ptáky, pávy. Proflínání zoomorfních a vegetabilních motivů je pro toto území typické. Barevná výšivka je přiřazována dr. M. Ludvíkovou k jihomoravské oblasti, tvořící širší celek s jihozápadním Slovenskem, severním Rakouskem a severozápadním Maďarskem. V 19. století ustupuje barevná výšivka bílé, která se prosvětluje ažurou. Bílá, předkreslená výšivka zoomorfní prvky zredukovala a akcentovala motivy rostlinné. Nejstarším kusem tohoto oddílu je konopná plachta z konce 18. století, vyšíta hnědou vlnou s centrálně umístěnou vázou s karafiáty a heraldickými ptáky po stranách. Z období největšího rozkvětu moravské výšivky (z první poloviny 19. století) pocházejí koutní plachty vyšité barevnou přízí křížkovým stehem. Motivicky se objevují tříkvěté kytice ve spojení s geometrickým vzorem kolem okrajů a středového pásu, kam byla původně vsazena síťová vložka, vyšíta barevnou vlnou. V následujícím období křížková výšivka ustupuje vyšívání plným, plochým stehem.

Stejným způsobem probíhal vývoj u oděvních součástí. Na límci ženských rukávů je drobná rostlinná výšivka soustředěna do úzkého pásu na okraji. U starších je křížková, pak výšivka plným stehem, která je v posledním stadiu vytlačena rozšiřující se krajkou. Akvizice krojových součástí byly zahrnuty již do počátku sbírky a odrážejí tak stav z konce 19. století.

Lidový oděv prošel dlouhým a složitým vývojem, který v poněkud jiné rovině pokračuje i v současnosti. Oděv nebyl pouhou ochranou před nepřízní počasí, ale plnil i řadu dalších funkcí. Nákladnost kroje byla dána sociálním postavením nositele. Jeho střih a tvar byl stejný a závazný pro všechny příslušníky vesnického společenství. Kroj na Kloboucku byl ovlivňován sousedním Slováckem i městskou módou Brna. Pozoruhodná je proporční i barevná vyváženost a uměřenost starší fáze kroje v porovnání s dnešním dívčím krojem, který je nošen při reprezentativních příležitostech. V době, kdy řada krojů zanikala, se začal vyvíjet charakteristický prvek klobouckého ženského kroje - límeček ženských rukávů zvaný „krézl“. Ten se začíná kolem roku 1910 do tuha naškrobený zvedat kolem obličeje, který se v něm ztrácí. K odkládání ženského kroje dochází ve čtyřicátých letech 20. století, kdy je nahrazen dostupnějším a snadněji udržovatelným oděvem konfekčním. Mužský kroj byl odložen mnohem dříve než ženský, koncem 19. století.

V současnosti se kroj nosí jen při slavnostních příležitostech, jako jsou hody, souborová vystoupení a krojované plesy. Pouze skupina starých žen nosí sukně a jupky z prodejen krojové konfekce.

Malba na skle

Kloboucká sbírka maleb na skle má základní význam pro studium tohoto žánru. Oproti jiným kolekcím je přísně moravské provenience (převážně ze Ždánic). Výrobci byli profesionální skláři. Jejich výrobou se živilo poloprofesionální malíři skla. Doba rozkvětu jejich tvorby spadá do konce 18. století, těžiště však leží v první polovině 19. století.

Kloboucká sbírka se rozpadá do dvou výrazných celků: malby pro katolický okruh a malby pro prostředí evangelické. Pro katolické odběratele je typická obliba scén ze života svatých, pro evangelické pak textová plocha, tvořená náboženskými citáty. Figurální tematika je u evangelického okruhu omezena jen na několik motivů (Svatba

v Káni, Adam a Eva, Poslední večeře). „Psané“ obrázky patří ve svém oboru k evropským unikátům. Významný a často publikovaný je obrázek s citací textu tolerančního patentu císaře Josefa II., který byl tvůrcem lokalizován a datován („Ve Ždánicích Léta Páně 1811“) a řadí se tak do okruhu tvorby ždánického mistra tzv. „huňatých obočí“. Výrazně český charakter zdejších maleb na skle dokládají ikonografické náměty, důsledně už české texty i barevnost.

Kraslice

Bohatá a v posledních letech rozsáhlými sběry rozšířená je sbírka velikonočních vajec - kraslic, dokládající výtvarný názor nejširších vrstev vesnického obyvatelstva, a to od konce 19. století po současnost.

Na Kloboucku byla všeobecně rozšířená technika gravírování na jednobarevném podkladě, v menší míře pak zdobení nalepovaným voskem. Povrch gravírovaných kraslic byl pokryt drobným rostlinným dekorem. Mnohé nesou pozdravné nápisy jak obecného, tak intimního charakteru. Nejstarší kraslice pochází z roku 1899.

Od poloviny padesátých let 20. století se začíná barevná škála rozšiřovat, vytrácí se cit pro její míru, pro rozvržení dekoru po ploše. Objevují se postavy zajíčků, labutí, stárků a stárek, motivicky zajímavé je přenesení krajkového pásu z textilu. Malování kraslic je v okolních obcích stále živé, což umožňuje pozorování proměn kolektivního vkusu. Díky působení odborných institucí se tato tvorba v posledních letech opět přiklonila ke kraslicím jednobarevným.

V současnosti vychází akviziční činnost muzea rovněž z Klobouk a přilehlých obcí, tvořících brněnské Kloboucko. V letošním roce došlo k rozšíření expozice o část studijního depozitáře keramiky, kde mimo keramiku mohou návštěvníci vidět také slohový nábytek z přelomu století a sbírku hodin. Abychom mohli expozici o zmíněné prostory rozšířit, bylo třeba provést generální opravu stropu a stěn studijního depozitáře a novou elektroinstalaci. V loňském roce byla také opravena muzejní pracovna, která byla vybavena novým nábytkem a počítačovou technikou. Jednalo se o finanční akce, které realizoval Městský úřad Klobouky u Brna.

Naše muzeum má dlouholetou tradici v pořádání cyklů odborných přednášek a besed. V únoru připravilo ve spolupráci s MZM Brno přednášku dr. Kalinové na téma „Národopisná výstava československá v roce 1895 v Praze a brněnské Kloboucko“. Muzejní kroužek, který má v současné době 25 členů, se sešel po delší odmlce počátkem roku. Jeho příznivci se rekrutují z řad občanů povětšinou vyšší věkové kategorie, avšak s velkým zájmem o dění v regionu a o muzeum.

V rámci ediční činnosti připravujeme k devadesátému výročí založení muzea v Kloboukách u Brna vydání skládačky s barevnými fotografiemi z interiérů muzea a sbírkových předmětů s doprovodnými texty.

Výhledově uvažujeme o reinstalaci současné expozice, před tím však bude nutno provést generální opravu elektroinstalace a výměnu oken z dvorního traktu.

Z výčtu vyjmenovaných akcí, které jsme realizovali v uplynulé době s velkým finančním i lidským vypětím, je zřejmé, proč tolik stojíme o převod sbírek do vlastnictví města. V jeho současném vedení máme záruku, že i v příštích letech budou potřeby muzea zohledňovány.

Je načase uvědomit si zpětnou vazbu člověka na prostředí, z něhož vyšel, a akcentovat vědomí sounáležitosti.

Literatura:

Dvořáková H., 1984: Sbírkový materiál v Kloboukách u Brna. In: Slovácko, 111-113

Dvořáková H., 1995: Lidový nábytek vykládaný slámou. In: ČMM FE, LXXX, 37-46

Dvořáková H. - Unger J., 1983: Katalog ke stálé expozici „Život a kultura lidu na brněnském Kloboucku“. Brno

Ošmera J., 1966: Šedesát let muzea. Klobouky u Brna

Slabá H., 1976: 70 let činnosti muzea v Kloboukách u Brna. Mikulov